

*In de toekomst opnieuw verzenden
van pensioenbeslissing van het
overlevingspensioen als werknemer
aan alle langstlevende echtgenoten*

10 HOOFDSTUK

In de toekomst opnieuw verzenden van pensioenbeslissing van het overlevingspensioen als werknemer aan alle langstlevende echtgenoten

Bij het overlijden van hun echtgenoot ontvangen heel wat gepensioneerden al geruime tijd geen pensioenbeslissing van het overlevingspensioen als werknemer meer. Hierdoor hebben zij geen zicht op hoe het overlevingspensioen berekend werd. Er wordt hen niet gewezen op de mogelijkheid naar de arbeidsrechtbank te stappen indien ze het niet eens waren met de pensioenbeslissing. Ook wordt hen niet meer attent gemaakt op welke beroepsactiviteiten zij nog moeten meedelen indien ze deze zouden aanvatten.

Het niet meer verzenden van pensioenbeslissingen is daarenboven niet conform het Handvest van de Sociaal Verzekerde dat een leidraad is over de rechten die een sociaal verzekerde, en dus ook een gepensioneerde, kan doen gelden. De Ombudsman Pensioenen heeft de Federale Pensioendienst kunnen overtuigen de nodige stappen te zetten om in de toekomst deze beslissingen opnieuw te versturen.

Daarenboven droomt de Ombudsman Pensioenen ervan dat in (de uitvoeringsbesluiten van) het Handvest van de Sociaal Verzekerde de figuur en de bevoegdheden van de Ombudsman geïntegreerd wordt en dat de verplichting om op alle beslissingen in de pensioensector de Ombudsman te vermelden ingevoerd wordt.

DOSSIER 33704

De feiten

Op 27 mei 2019 sterft de echtgenoot van mevrouw Goetschalckx. Deze was net zoals mevrouw Goetschalckx zelf in het genot van een rustpensioen als werknemer.

Op 15 juni 2019 ontving mevrouw Goetschalckx een brief met daarop de melding “uw maandelijks pensioenbedrag is aangepast vanwege een wijziging van uw rechten”. In dit document is te lezen dat haar rustpensioen als werknemer ten bedrage van 1.441,38 euro bruto vanaf juni 2019 niet wijzigt. Wel heeft ze vanaf juni 2019 recht op een overlevingspensioen van 543,77 euro en een pensioenbonus horend bij dat overlevingspensioen van 68,67 euro per maand. Na afhouding van de bijdrage voor de ziekte- en invaliditeitsverzekering en de bedrijfsvoorheffing ontvangt zij vanaf juni 2019 1.660,39 euro netto per maand.

Mevrouw Goetschalckx zou graag een beslissing ontvangen waarin de berekening van haar overlevingspensioen is uiteengezet. Ze neemt hiervoor op 27 juni 2019 telefonisch contact op met de FPD. Daar antwoordt men -en we citeren hier letterlijk uit de klacht-: “we hebben het verzenden van een pensioenbeslissing aan de langstlevende echtgenoot stopgezet daar de meeste mensen deze beslissing niet begrepen.”

Mevrouw Goetschalckx kan geen vrede nemen met dit antwoord. Gezien ze zelf geen computer heeft en bijgevolg ook geen e-mailadres stapt ze op 12 augustus 2019 naar de pensioenservice van haar mutualiteit om in haar naam een mail naar de FPD te sturen met de vraag haar per post de beslissing met daarin de berekening van het overlevingspensioen te bezorgen. Dezelfde dag nog verstuurt de medewerkster van de pensioenservice van haar mutualiteit een mail naar de FPD met de vraag een pensioenbeslissing aan betrokkene te verzenden.

Op 8 oktober laat betrokkene aan de medewerkster van de pensioenservice van haar mutualiteit weten dat ze nog altijd geen pensioenbeslissing ontvangen heeft. Deze laatste dient de volgende dag een

klacht in bij de Ombudsdienst Pensioenen teneinde te bemiddelen om een pensioenbeslissing te bekomen.

Wij citeren uit de klacht: *“Het lijkt me vreemd dat men bij een nieuwe betaling niet de uitleg krijgt van de berekening. Zeker bij een overlijden. Er komen zo veel zaken op jou af. Hoe kun je nu gerust en zeker zijn dat alles in orde is en komt wanneer men niet eens de moeite neemt om jou op de hoogte te brengen van aanpassingen?”*

Bemiddeling

Curatief: een oplossing voor de klager

Wij hebben in eerste instantie kunnen vaststellen dat de FPD inderdaad enkel en alleen een afrekening toestuurde van het nieuwe maandbedrag van het pensioen.

Omdat het toegekende overlevingspensioen een nieuw recht betreft hebben wij aan de FPD gevraagd om, gelet op artikel 13 en volgende van het Handvest van de Sociaal Verzekerde (zie verder) een gemotiveerde beslissing toe te sturen.

De FPD heeft als gevolg van onze bemiddeling op 17 oktober 2019 een beslissing overlevingspensioen werknemer aan mevrouw Goetschalckx verstuurd waarin de berekening van het te betalen overlevingspensioen en de pensioenbonus overlevingspensioen wordt toegelicht.

Op basis van de pensioenbeslissing hebben wij de berekening van het pensioenbedrag kunnen nakijken. We hebben vastgesteld dat de betaling van het overlevingspensioen als werknemer evenals de pensioenbonus conform de wettelijke bepalingen is berekend.

Preventief: Wanneer worden nog pensioenbeslissingen van het overlevingspensioen werknemer verstuurd?

Omdat de Ombudsdienst Pensioenen niet enkel curatief doch ook preventief werkt hebben we aan de FPD gevraagd welke categorieën van langstlevende echtgenoten geen beslissing inzake overlevingspensioen meer ontvangen en wat de redenen zijn dat er geen beslissingen meer verstuurd worden.

De Federale Pensioendienst deelde ons mee dat voor de pensioendossiers waarvoor het computerprogramma automatisch een berekening van het overlevingspensioen maakt op basis van de gegevens van het rustpensioen van de overleden persoon er geen pensioenbeslissingen meer verstuurd werden.

Dit reeds sinds oktober 2012.

Het besluit van het management van de FPD om geen pensioenbeslissingen te treffen werd genomen gelet op de grote achterstand die er destijds was bij de afdeling van de FPD die hiervoor bevoegd was.

Argumenten/voordelen van het versturen van een pensioenbeslissing:

1. Een wettelijke verplichting

Vooreerst is het een wettelijke verplichting om een pensioenbeslissing te versturen wanneer een nieuw pensioenrecht wordt toegekend. Deze is opgelegd door artikel 7 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde dat stelt: *“De instellingen van sociale zekerheid en de diensten belast met de betaling van sociale prestaties zijn gehouden de belanghebbenden, uiterlijk op het moment van de uitvoering, in kennis te stellen van iedere hen betreffende gemotiveerde beslissing. De kennisgeving moet bovendien de bestaande mogelijkheden tot beroep vermelden, alsmede de vormen en termijnen die ter zake moeten worden nageleefd.(...)”*

2. Duidelijkheid verschaffen over hoe de pensioenberekening tot stand gekomen is

De motiveringsplicht is belangrijk om aan de gepensioneerde rechtszekerheid te verschaffen en biedt transparantie over hoe de beslissing tot stand gekomen is. Dit zijn trouwens ook de redenen waarom deze verplichting opgelegd wordt door artikel 13 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde dat luidt als volgt: *“De beslissing tot toekenning van een recht, van een aanvullend recht, van de regularisatie van een recht of tot weigering van sociale prestaties [...] moeten met redenen worden omkleed. Als de beslissingen betrekking hebben op geldsommen, moeten ze de wijze vermelden waarop die berekend zijn. De mededeling van de berekeningswijze geldt als motivering en kennisgeving (...)”*

Kijken we naar de concrete klacht. Op de pensioenbeslissing is te lezen dat betrokkene geen aanspraak

kan maken op het volledige overlevingspensioen dat normaal 80 % bedraagt van het rustpensioen van de overleden echtgenoot berekend aan het gezinsbedrag.

Daar betrokkene zelf in het genot is van een rustpensioen moet het overlevingspensioen beperkt worden. Het overlevingspensioen mag immers maar samen met één of meer rustpensioenen worden genoten tot de cumulatiegrens. Die cumulatiegrens bedraagt 110 % van het bedrag van het overlevingspensioen voor een volledige loopbaan. Het bedrag van een overlevingspensioen voor een volledige loopbaan wordt berekend door het bedrag van het toegekende overlevingspensioen te vermenigvuldigen met het omgekeerde van de loopbaanbreuk die gebruikt werd voor de berekening van het overlevingspensioen.

Kortom door de motivering is het duidelijk dat betrokkene niet op het volledige overlevingspensioen aanspraak maakt.

Het weze duidelijk dat de motivering dient te gebeuren in een voor het publiek begrijpelijke taal. In artikel 6 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde staat dan ook vermeld: *“De instellingen van sociale zekerheid moeten zich in hun betrekkingen met de sociaal verzekerde, in welke vorm deze ook plaatsvinden, in een voor het publiek begrijpelijke taal uitdrukken.”*

Geen evidente zaak daar de pensioenwetgeving een complexe materie is die zich niet altijd in een begrijpelijke taal laat vatten. Aldus bestaat het gevaar dat de gepensioneerde met een ingewikkelde en onbegrijpelijke terminologie te woord wordt gestaan ofwel net het tegenovergestelde, met name dat zijn rechten en verplichtingen simplistisch worden omschreven. Doch de Ombudsman Pensioenen stelt vast dat de FPD zich wat de beslissing inzake overlevingspensioen betreft (voor de gevallen waarin deze nog verstuurd wordt) de gulden middenweg tussen beide heeft gevonden.

3. Een opportuniteit om de gepensioneerde te wijzen op een aantal van zijn plichten

Deze pensioenbeslissing is eveneens de opportuniteit voor de FPD om de gepensioneerde langstlevende echtgenoot te wijzen op een aantal verplichtingen zoals de FPD verwittigen wanneer betrokkene een beroepsactiviteit in het buitenland gaat uitoefenen, een politiek of ander mandaat gaat uitoefenen, een wetenschappelijke of artistieke activiteit gaat uitoefenen, een vervangingsuitkering ontvangt die niet is toegekend door de FPD (werkloosheid, werkloosheid met bedrijfstoelage, loopbaanonderbreking, tijdskrediet en vermindering van arbeidsprestaties) of een opzegvergoeding, afscheidsvergoeding of ontslagvergoeding, waarvan de opzegperiode doorloopt tijdens het genot van het pensioen, zou ontvangen.

4. Informatie verschaffen over de mogelijkheden om bij een rechtbank de pensioenbeslissing aan te vechten

In een pensioenbeslissing wordt de gepensioneerde erop gewezen dat hij de mogelijkheid heeft een rechtszaak aan te spannen tegen de pensioendienst bij de bevoegde rechtbank wanneer deze de pensioenbeslissing zou betwisten.

Dit wordt opgelegd door artikel 7, lid 1, tweede zin van het Handvest van de Sociaal Verzekerde dat luidt: *“De kennisgeving moet bovendien de bestaande mogelijkheden tot beroep vermelden, alsmede de vormen en termijnen die ter zake moeten worden nageleefd.”*

Het adres van de bevoegde rechtbank wordt ook vermeld. Er wordt ook meegegeven dat dit dient te gebeuren binnen de 3 maanden na de datum van de kennisgeving van de pensioenbeslissing. Verder wordt vermeld dat dit kan gebeuren bij een verzoekschrift maar eveneens per aangetekende brief. De gerechtskosten worden door de pensioendienst gedragen, behalve wanneer de rechtbank zou oordelen dat de rechtszaak roekeloos en tergend is.

Ook deze elementen is de FPD overigens verplicht te melden op de pensioenbeslissing. Dit overeenkomstig artikel 14 van het Handvest van de Sociaal Verzekerde. In dit artikel is immers te lezen: *“De beslissingen tot toekenning of weigering van de prestaties moeten de volgende vermeldingen bevatten :*
1° *de mogelijkheid om voor de bevoegde rechtbank een voorziening in te stellen;*
2° *het adres van de bevoegde rechtscolleges;*
3° *de termijn om een voorziening in te stellen en de wijze waarop dit moet gebeuren;*

4° de inhoud van de artikelen 728 en 1017 van het *Gerechtig Wetboek (...)*”

Conclusie 1

Rekening houdend met deze argumenten erkent de FPD dat hun huidige werkwijze inderdaad niet strookt met de regelgeving ter zake. De Federale Pensioendienst zal de nodige stappen ondernemen opdat er in de toekomst een geautomatiseerde beslissing overlevingspensioen zou kunnen toegestuurd worden aan de belanghebbenden.

Conclusie 2

De verschillende verplichtingen die door het Handvest van de Sociaal Verzekerde en zijn uitvoeringsbesluiten in de pensioensector worden opgelegd worden nog steeds veel gebruikt ter staving van bemiddelingsvoorstellen door de Ombudsman. Zo worden de pensioendiensten door de Ombudsman regelmatig gewezen op de verplichtingen die hen opgelegd worden door het Handvest en waakt de Ombudsman erover dat deze verplichtingen ook in de praktijk ook effectief nageleefd worden.

Nochtans moet worden opgemerkt dat het Handvest van de Sociaal Verzekerde nog geen melding maakt van het instituut Ombudsman dat in 1995, toen het Handvest van de Sociaal Verzekerde werd uitgevaardigd, nog niet bestond. En dit ondanks dat de rol, die de Ombudsman sinds 1995 vervult, alleen maar aan belang heeft toegenomen.

Bekeken vanuit de pensioensector stellen wij ons de volgende vragen. Zou het niet gepast zijn om een kwart eeuw later de specifieke aard en werkzaamheden van de Ombudsman op te nemen in de referentietekst, die het Handvest van de sociaal Verzekerde en zijn uitvoeringsbesluiten in de pensioensector zeker zijn?

Waarom zou het Handvest of zijn uitvoeringsbesluiten bijvoorbeeld niet kunnen opleggen dat de pensioendiensten in al hun kennisgevingen naast informatie over de gerechtelijke beroepsmogelijkheden, ook informatie geven over de niet-contentieuze (en gratis) beroepsmogelijkheden zoals die van de Ombudsman?

Deze bescheiden verbetering zou er op pensioenvlak voor kunnen zorgen dat iedere burger die het nodig zou kunnen hebben, op de hoogte is van het bestaan van een kosteloos alternatief voor het laten onderzoeken van zijn klacht door een onafhankelijke autoriteit en haar deskundigen.

Daarom droomt de Ombudsman Pensioenen ervan dat in (de uitvoeringsbesluiten van) het Handvest van de Sociaal Verzekerde de figuur en de bevoegdheden van de Ombudsman geïntegreerd wordt en dat de verplichting om op alle beslissingen in de pensioensector de Ombudsman te vermelden ingevoerd wordt.